

Perhekeskuskyselyn tuloksia vuodelta 2023 ja vertailua aikaisempien vuosien kyselyihin

Analyytikko Virpi Kuvaja-Köllner, Etelä-Savon hyvinvointialue

Toiminnanjohtaja Katja Kasper, VIOLA – väkivallasta vapaaksi ry

Perhekeskuskoordinaattori Hanna Kokkonen, Etelä-Savon hyvinvointialue (Sanna Wirenius mukana kyselyn valmisteluissa)

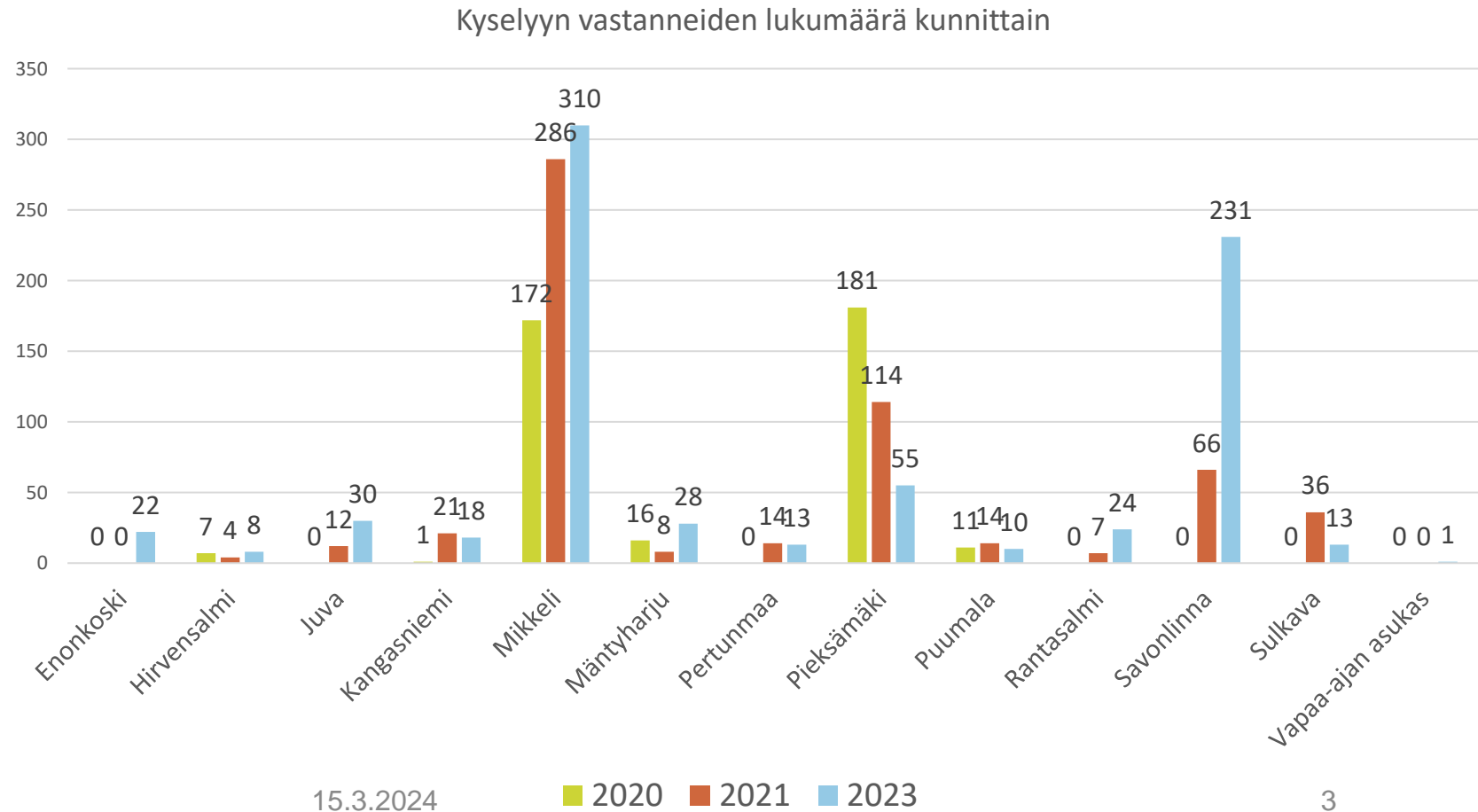
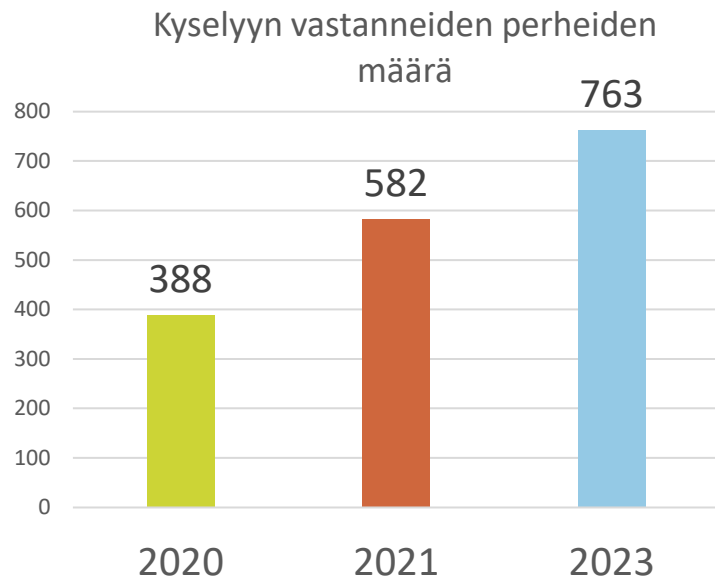
Kyselyn toteutus ja tulosten analysointi

- Kysely oli auki 31.10. - 1.12.2023
- Määrällisten kysymysten osalta tehtiin kuvailevaa tarkastelua eli lukumäärien, suhteellisten osuuksien sekä osittain myös keskiarvojen tarkasteluja
- Jos monivalintakysymyksissä oli ”Joku muu”-vaihtoehto, niin nämä avoimet tekstivastaukset on ryhmitelty ja otsikoitu
- Laajemmat avoimet tekstivastaukset kuten kehittämissideat ym. on ryhmitelty aiheittain

Kyselyyn vastanneet

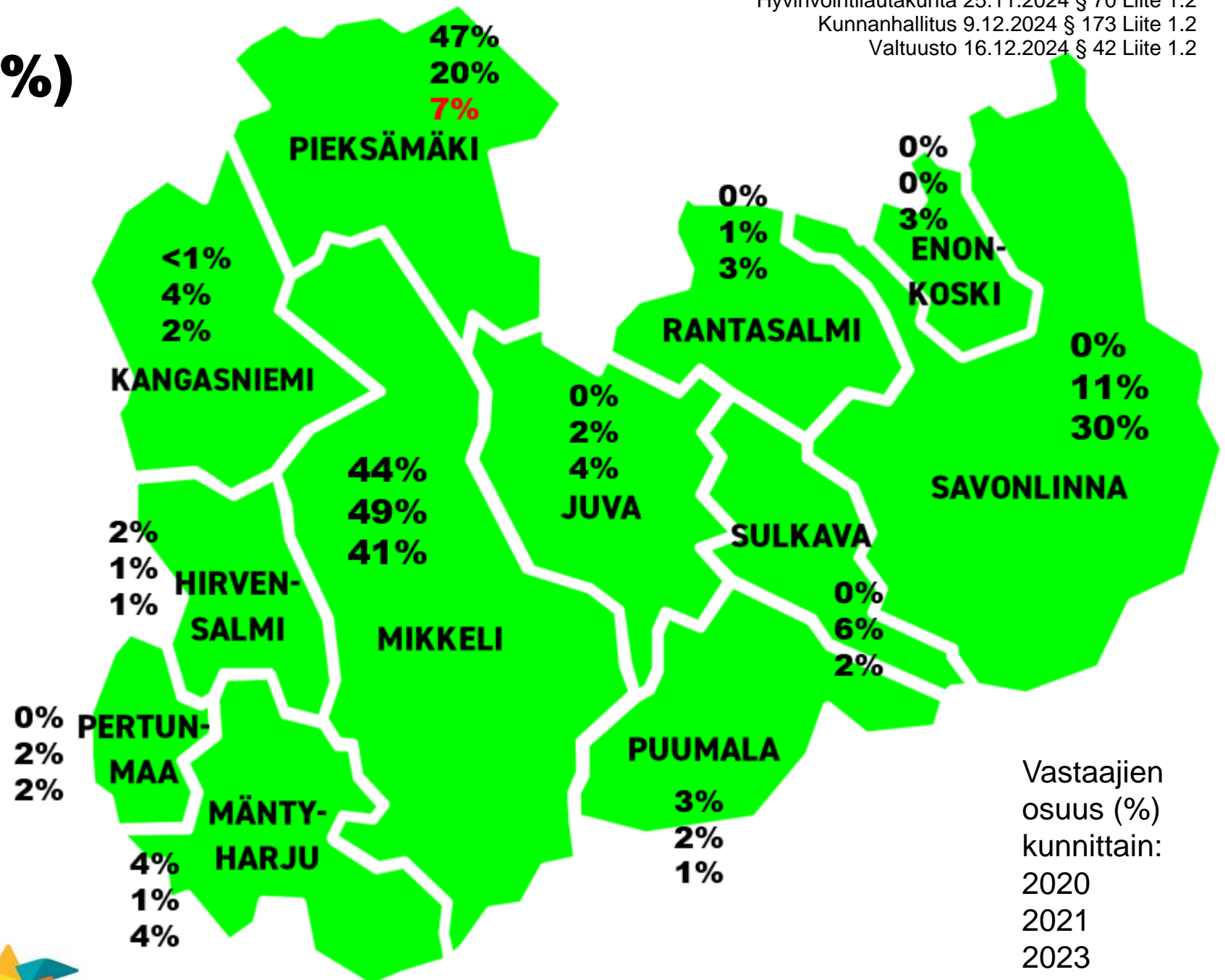
Kyselyn ajankohta 31.10. - 1.12.2023

Vuonna 2023 ennätysmäärä kyselyyn vastanneita= 763 perhettä

Vastaajien osuus (%) kunnittain

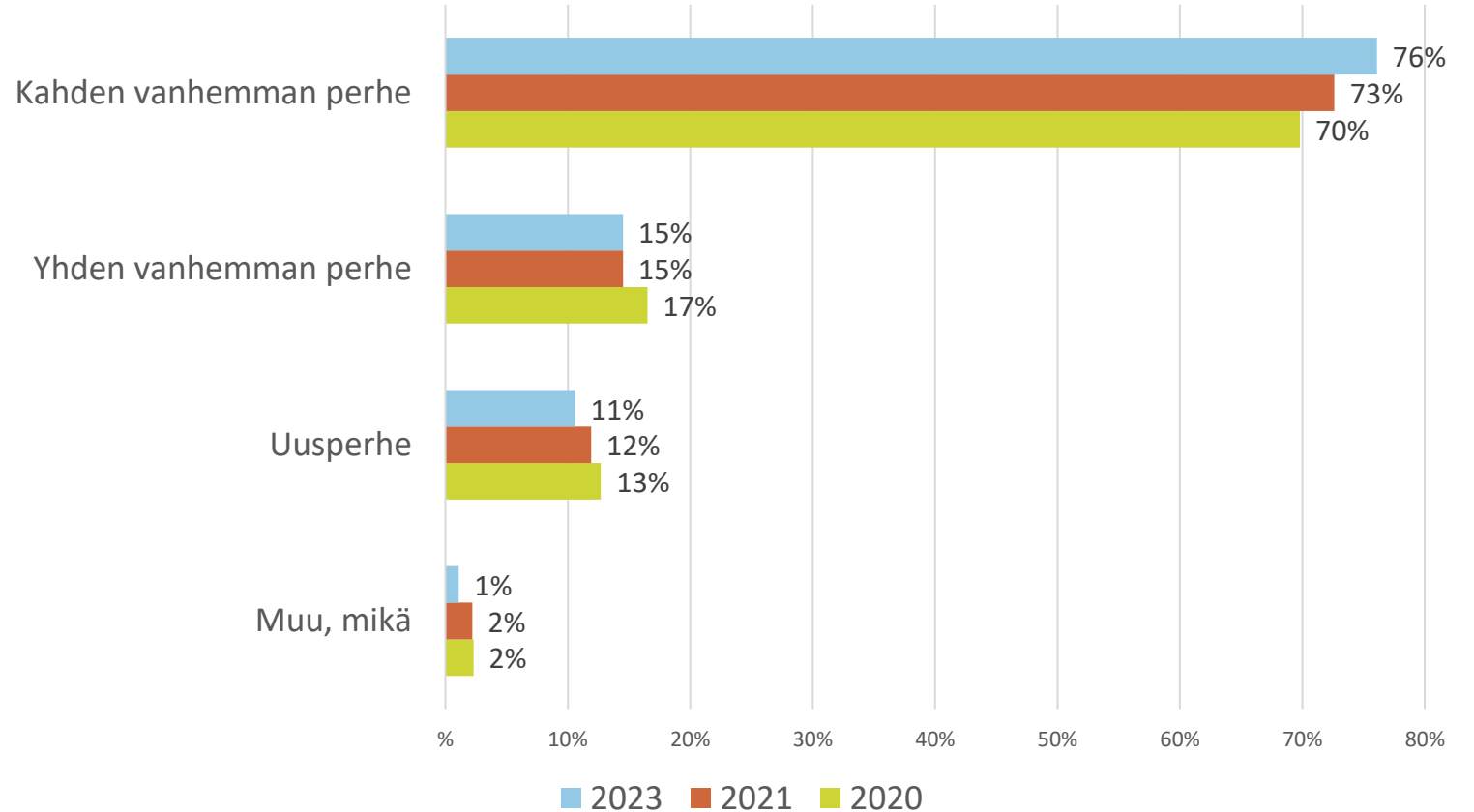
- Mikkeliläisten vastaajien osuus kaikista kyselyyn vastaajista on pysynyt koko kyselyn historian ajan yli 40%.
- Vuonna 2020 suhteellisesti eniten kyselyyn vastanneita oli Pieksämäeltä (47%). Vuonna 2023 pieksämäkeläisiä vastaajia oli enää 7% kaikista vastaajista.
- Savonlinnan alueelta vastauksia saatu vasta vuodesta 2021 lähtien. Vuoden 2023 kyselyyn vastanneista 30% oli savonlinnalaisia.

Vastaajien osuus (%)
kunnittain:
2020
2021
2023

Perhemuotomme

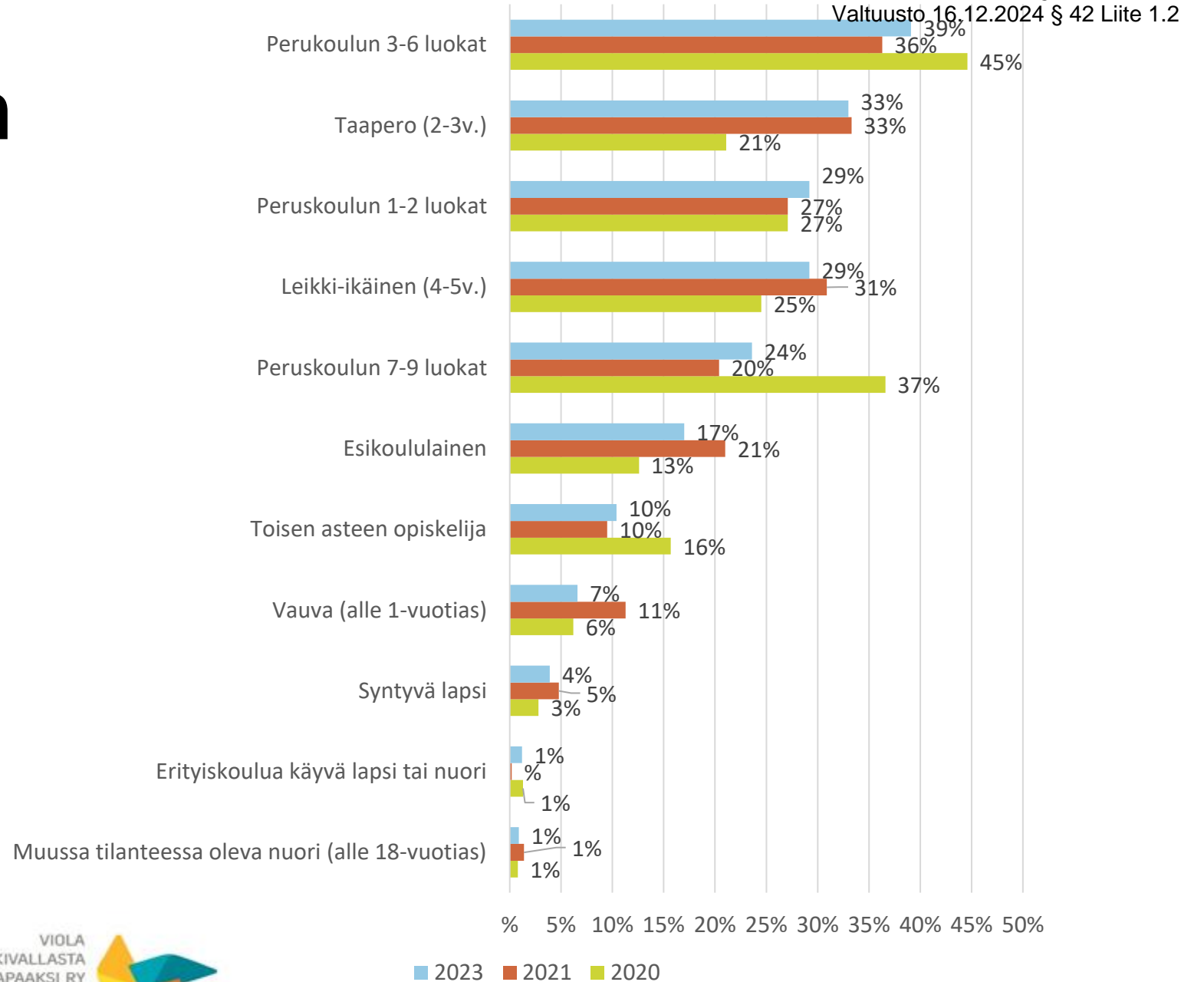
- Perhemuodoista kahden vanhemman perhe oli vallitseva perhemuoto myös vuoden 2023 Perhekeskuskyselyyn vastanneiden keskuudessa.
- Tämän kyselyn perusteella, kolme neljästä vastaajasta, asuu kahden vanhemman perheessä.

Perheessä on

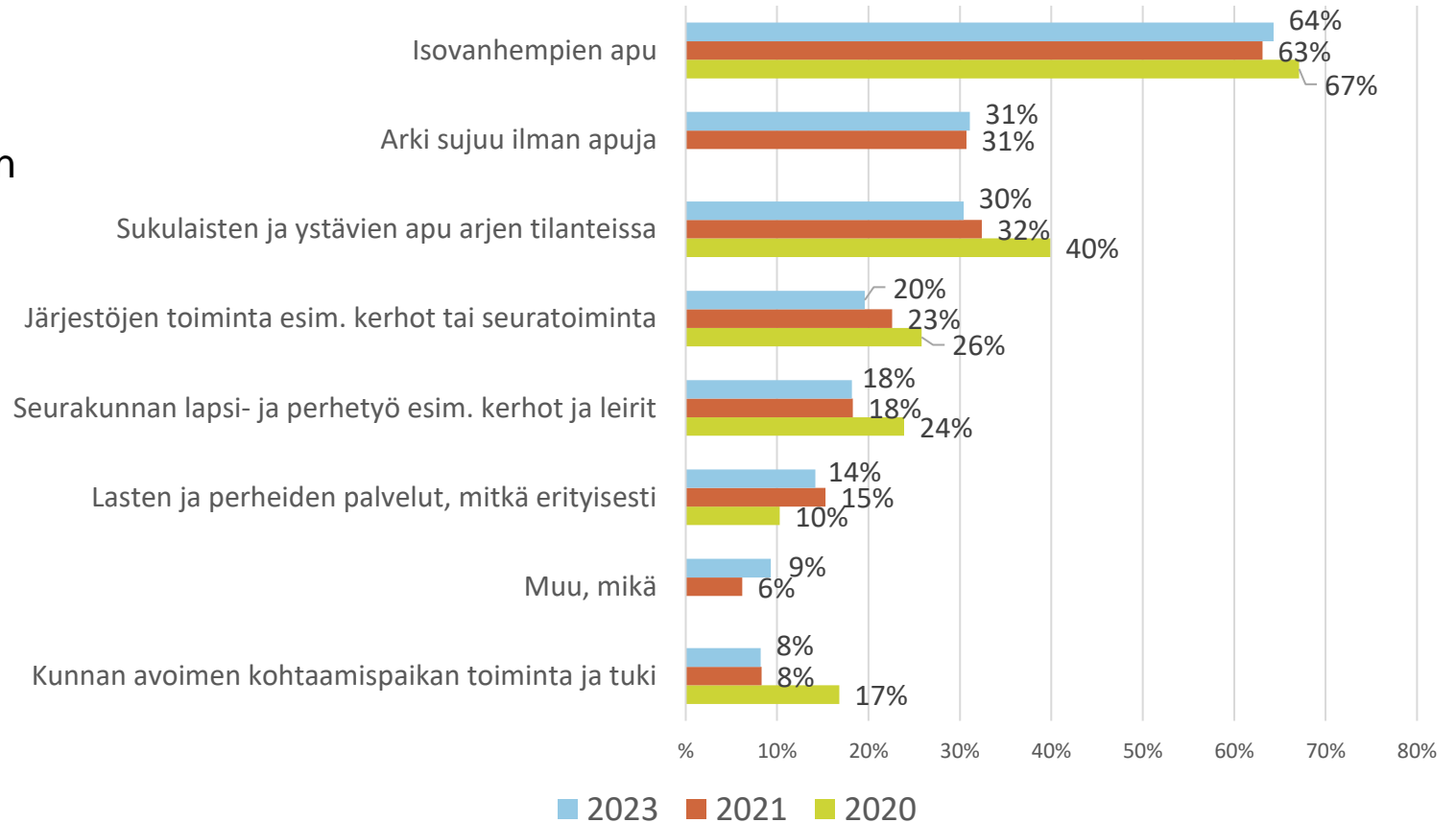
- Kaikissa kolmessa kyselyssä suuntaus on ollut sama eli eniten on niitä perheitä, joissa on ainakin yksi peruskoulun 3-6- luokkalainen koululainen.
- Taaperoikäisiä on ollut kahdessa viimeisimmässä kyselyssä enemmän kuin vuoden 2020 kyselyssä.

Huom! Prosentit eivät summaudu sadaksi, koska yhdessä perheessä voi olla monta eri ikäryhmään kuuluvaa lasta

Mitkä asiat ovat helpottaneet teidän lapsiperhearjen sujuvuutta?

- Isovanhempien antaman apu on edelleen selkeästi tärkein tuki lapsiperhearjen sujuvuuden helpottamisessa.
- Sukulaisten ja ystävien apu arjessa on selkeästi vähentynyt vuoden 2020 kyselyyn verrattuna.

Avoim kysymys: Mitkä asiat ovat helpottaneet teidän lapsiperhearjen sujuvuutta?

Viereiseen taulukkoon on yhdistetty vastauksia kahden avoimen kysymyksen osalta Mitkä erityisesti Lasten ja perheiden palveluista sekä muu, mikä/mitkä helpottaneet lapsiperhearjen sujuvuutta:

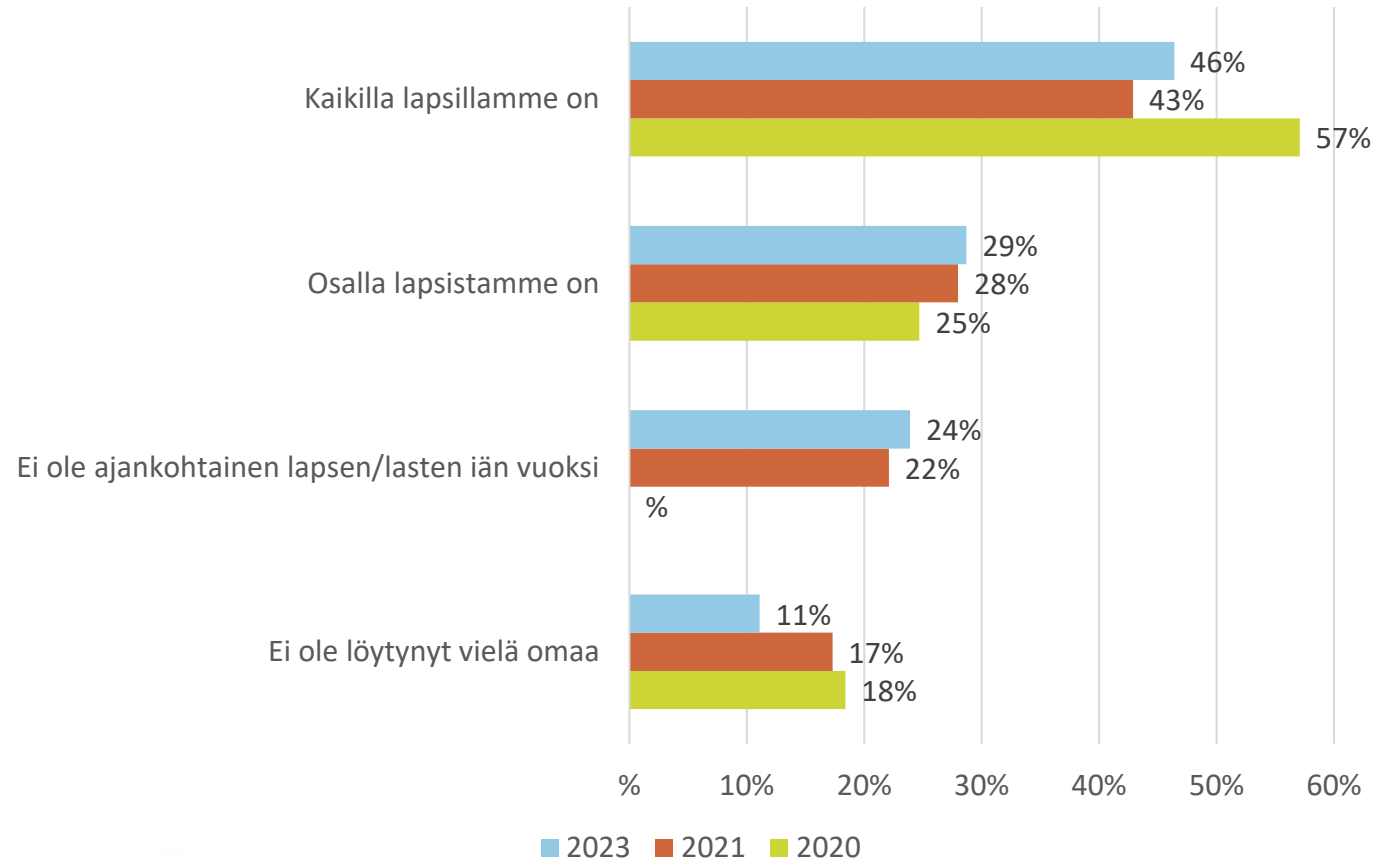
- Suhteellisesti eniten mainintoja kaikissa näissä kolmessa kyselyssä ovat saaneet varhaiskasvatus sekä lapsiperheiden kotipalvelut
- Vuoden 2023 kyselyssä nousi esille ensimmäistä kertaa maininnat tukihenkilötoiminnasta ja tukiperheistä (16 kpl)
- Perheneuvolan merkitys on näiden avointen palautteiden perusteella hieman vähentynyt
- Järjestöjen rooli on vahvistunut
- Lisäksi oli useita yksittäisiä mainintoja taulukossa olevien asioiden lisäksi

	2021 N=388	2023 N=587	2023 N=763
Varhaiskasvatus ja varhaiskasvatuksen perhetyö	20 (5 %)	26 (4 %)	30 (4 %)
Lapsiperheiden kotipalvelu	15 (4 %)	14 (2 %)	20 (3 %)
Perhetyö, perhetyöntekijä	10 (3 %)	0	16 (2 %)
Tukihenkilötoiminta/ tukiperhe	7 (2 %)	7 (1 %)	12 (2 %)
Perheneuvola, -tiimi ja -terapia, kasvatus- ja perheneuvonta	14 (4 %)	8 (1 %)	10 (2 %)
Järjestöt*	0	2	10
Mikään ei ole auttanut	0	3	9
Erytisosaaja (Ammattitaitoinen kommunikaatio-ohjaaja, autismikuntoutusohjaaja, nepsyvalmentaja)	0	0	8
Neuvolan palvelut/ perheohjaus ja -työ	9	13	7
Iltapäiväkerho	0	5	7
Perhetalon palvelut/Perhekeskuksen palvelut	0	0	7
Lasten ja nuorten psykiatria, ESH, psyk.poli	1	6	5
Koulun tuki	0	0	4
harrastukset	0	1	4
Sosiaalipalvelut, sosiaalityö, sosiaalityöntekijä, palvelutarpeen arviointi	0	2	4
Lastensuojelu	3	4	3
Terapia	0	0	3
Tutustuminen lasten ystävien vanhempiin, kimppakyydit	0	0	3
harrastuksiin	0	0	2
Koulukuraattorit	0	0	2
Henkilökohtainen avustaja	0	0	2
Yksityiset palvelut mm. lastenhoito, terapia	6	3	2
Psykologi	3	3	2
Vammaispalvelu ja omaishoidon suunnitelma/tuki	3	1	2
Toimintaterapia	2	1	2
Perheneuvo	0	0	2
Kohtaamispaikat	0	0	2
Voimaperhe-ohjelma	0	0	2

*Itä-Savon Puatti ry, MLL; Autismiliitto, Aivoliitto, adhd-liitto, 4 Astetta, NFG, Hope ja PeLa. Esim. hoitaja kotiin, kahvilatoiminta, harrastuskaveri.

Lapsellamme / lapsillamme on itselle tärkeä juttu tai harrastus

- Vuonna 2023 46% vastaajista kertoi, että heidän kaikilla lapsillansa on tärkeä juttu/harrastus
- Vuoden 2023 luku oli edelleen pienempi kuin vuonna 2020.

Avoim kysymys: Onko lapsella harrastus/tärkeä juttu

”Ei ole vielä löytynyt tärkeää juttua tai harrastusta, mitkä tekijät siihen ovat vaikuttaneet?”

Oman harrastuksen/jutun löytämiseen on eniten vaikuttaneet:

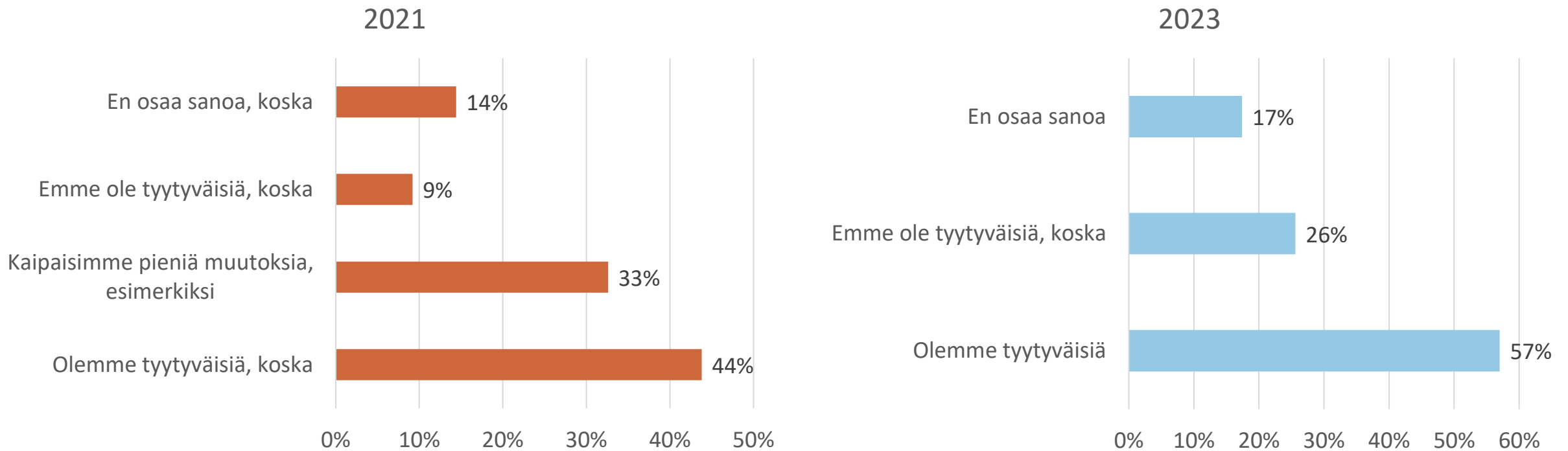
- Tarjonnan vähyys
- Pitkät välimatkat ja kyytiongelmät
- Harrastusten kalleus
- Perheen taloudellinen tilanne
- Vanhempien jaksamiseen/elämäntilanteeseen liittyvät seikat
- Lapsi ei ole vielä löytänyt sopivaa vaihtoehtoa, omaa kiinnostuksen kohdetta

Mitä mieltä olette lasten ja perheiden harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksista omassa kunnassanne?

Vuoden 2020 kyselyssä ei ollut tätä kysymystä tässä muodossa, ja myös vuoden 2021 ja 2023 kysymykset erilaisilla vastausvaihtoehdoilla.

Oleellisin tulos on se, että yli puolet vastaajista ilmoitti olevansa tyytyväinen harrastus ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin.

Tyytyväisten osuus vuoden 2023 kyselyssä 13% korkeampi kuin vuoden 2021 kyselyssä.

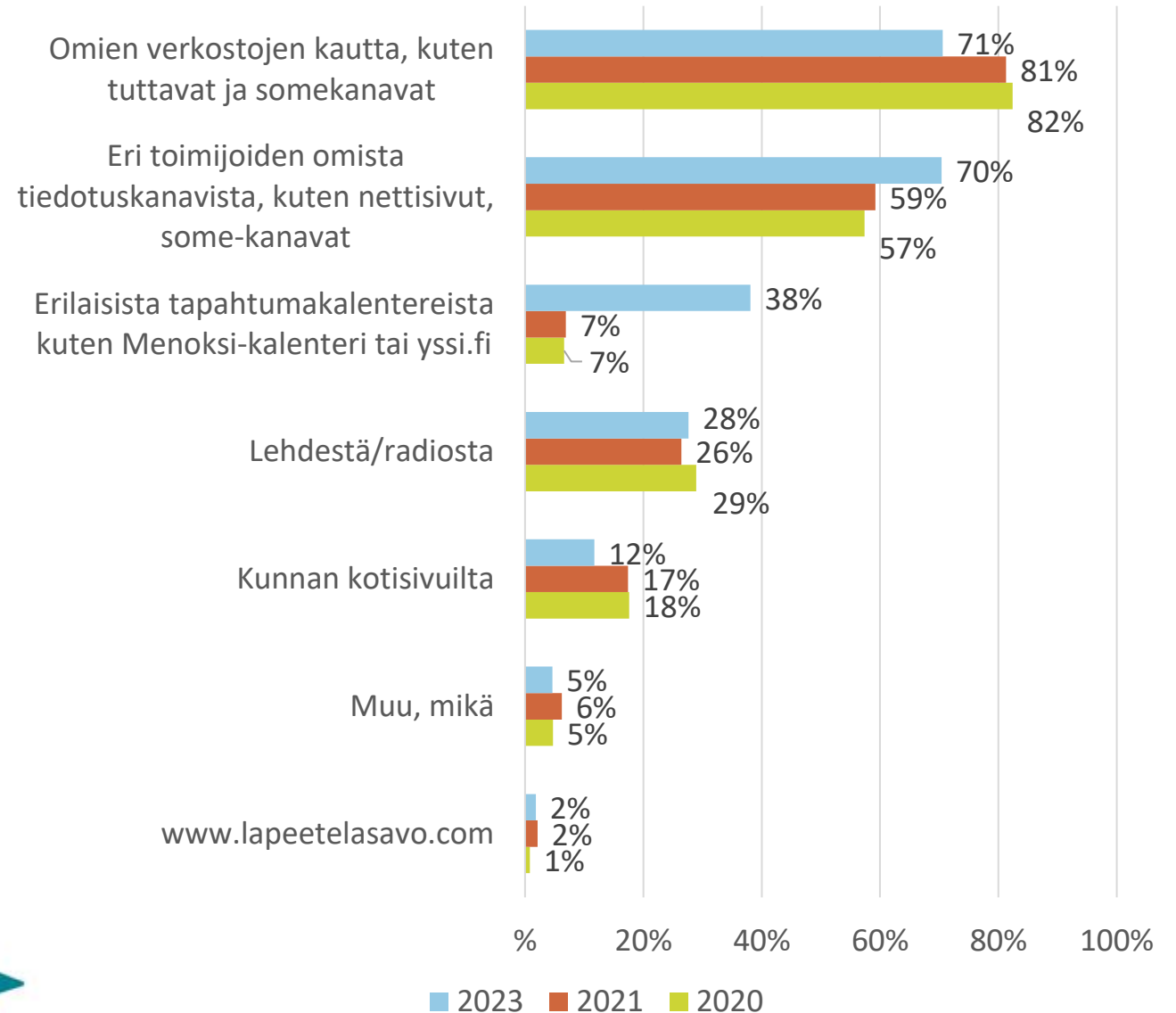

Emme ole tyytyväisiä harrastusmahdollisuuksiin, koska:

- Tyytymättömyys tarjontaan on lisääntynyt edelliseen kyselyyn verrattuna. Tarjonta joko liian vähäistä tai yksipuolista
- Enemmän kommentteja harrastusten maksullisuuteen ja kalleuteen liittyen
- Enemmän kommentteja siitä, että syrjäseuduilla ei oikein mitään tarjolla eikä myöskään pienille lapsille sopivaa tarjontaa
- Toivottiin yhä useammassa kommentissa lisää höntsäliikuntaa kilpaurheilun sijaan
- Pitkä välimatkat, ja siihen liittyvät kuljetushaasteet edelleen esillä
- Toivottiin lisää tiedotusta ja markkinointia mahdollisuuksista
- Harrastusten ajankohdat hankalia
- Nuorille toivottiin lisää tiloja

Mistä hankitte tietoa lasten, nuorten ja perheiden toiminnoista ja palveluista?

- Aikaisemmissa kyselyissä perheet saivat eniten tietoa lapsiperheiden palveluista omien verkostojen, kuten tuttavien ja somekanavien kautta.
- Vuoden 2023 kyselyssä tämän edellä mainitun vaihtoehdon rinnalle ovat nousseet eri toimijoiden omat nettisivut ja some-kanavat.
- Myös tapahtumakalenterit ovat osoittaneet paikkansa

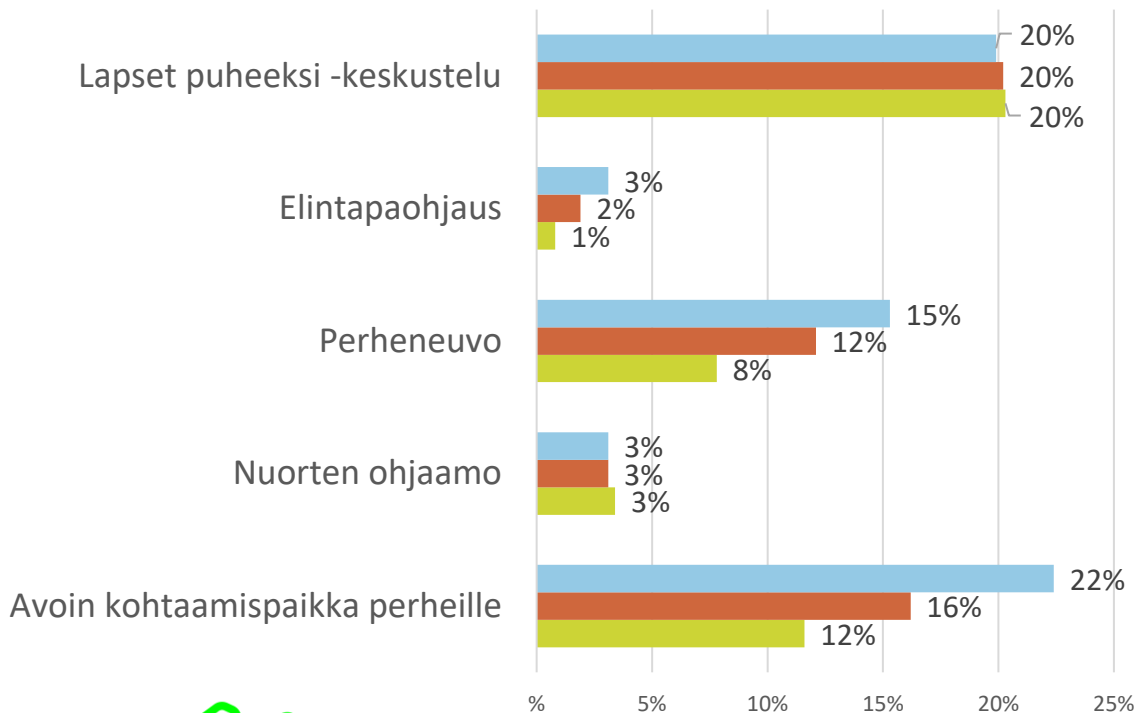
Perhekeskustoiminnan eri muodot ovat tulleet hieman tutummaksi.

Kaikkien muiden toimintojen osalta, paitsi Lapset puheeksi-keskustelu, vaihtoehdon ”ihan uusi asia” valinneiden osuus on vähentynyt.

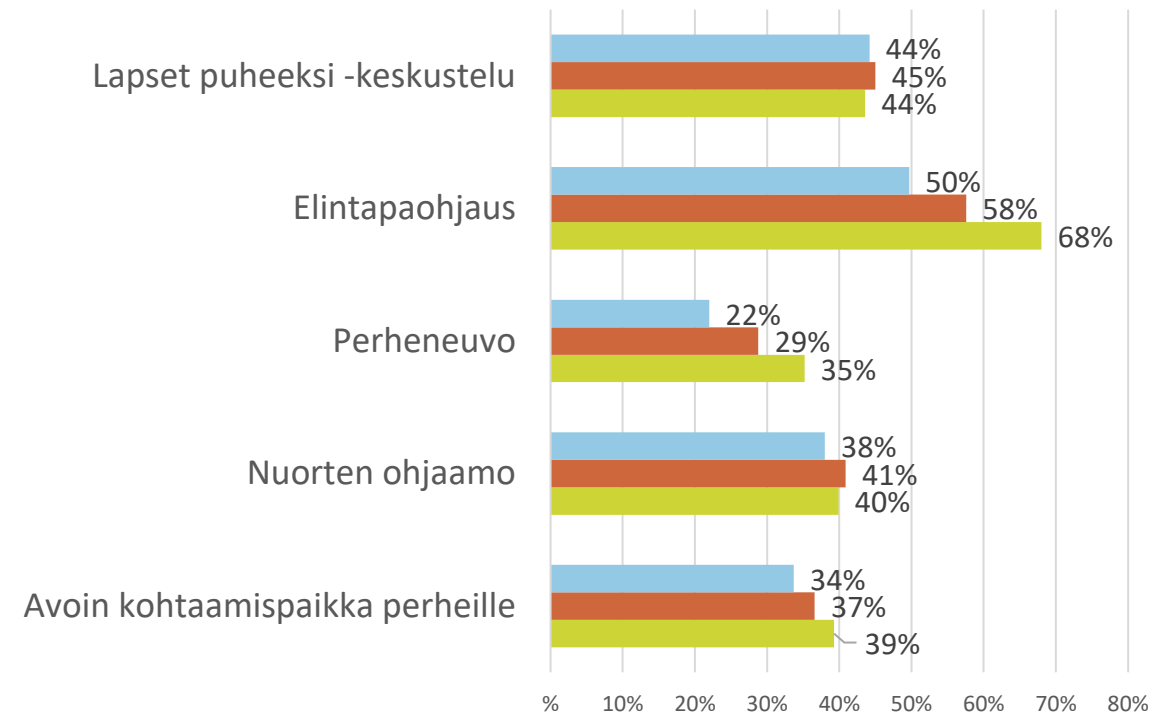
Erityisesti osallistuminen Avoimen kohtaamispaikan toimintaan on lisääntynyt selkeästi tämän uusimman kyselyn tulosten perusteella.

Tulokset osoittavat selvästi sen, että tietoisuus Lapset puheeksi-keskustelusta ei näytä lisääntyvän.

Olemme osallistuneet

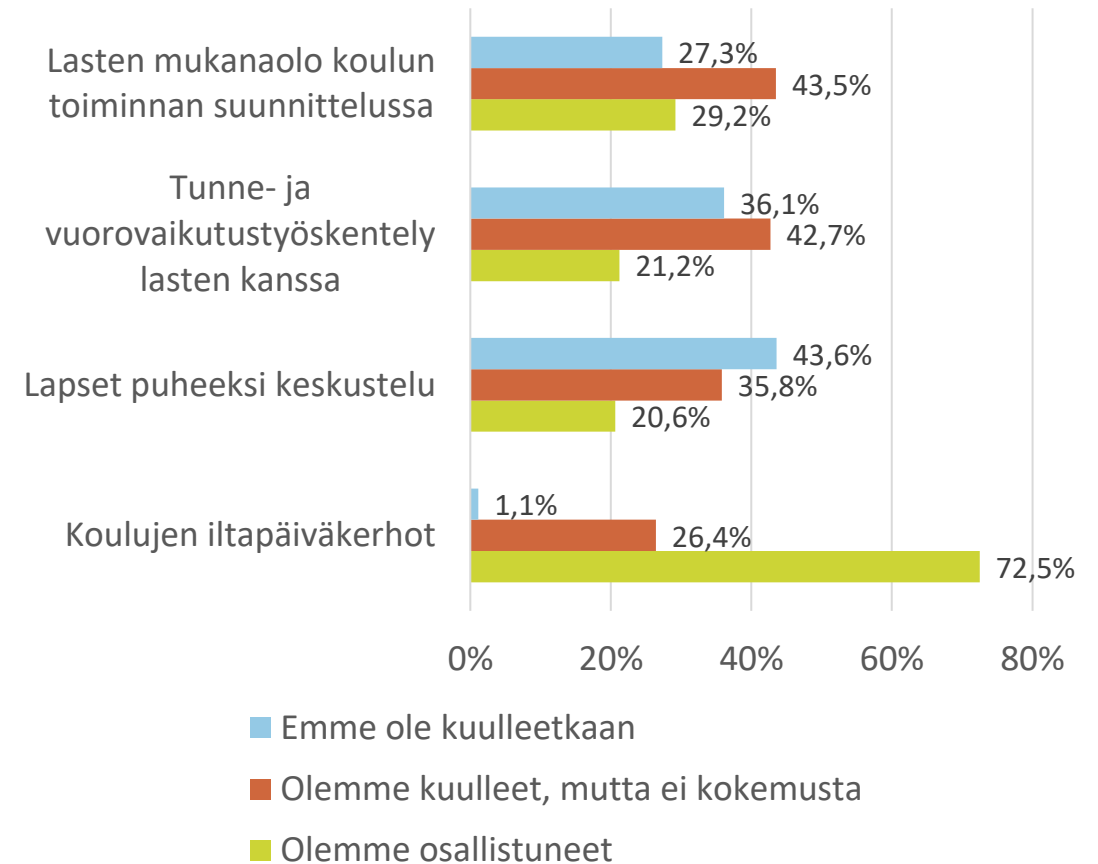

Ihan uusi asia

Kuinka tuttuja on seuraavat perusopetuksen toiminnot ja tukimuodot (2023)

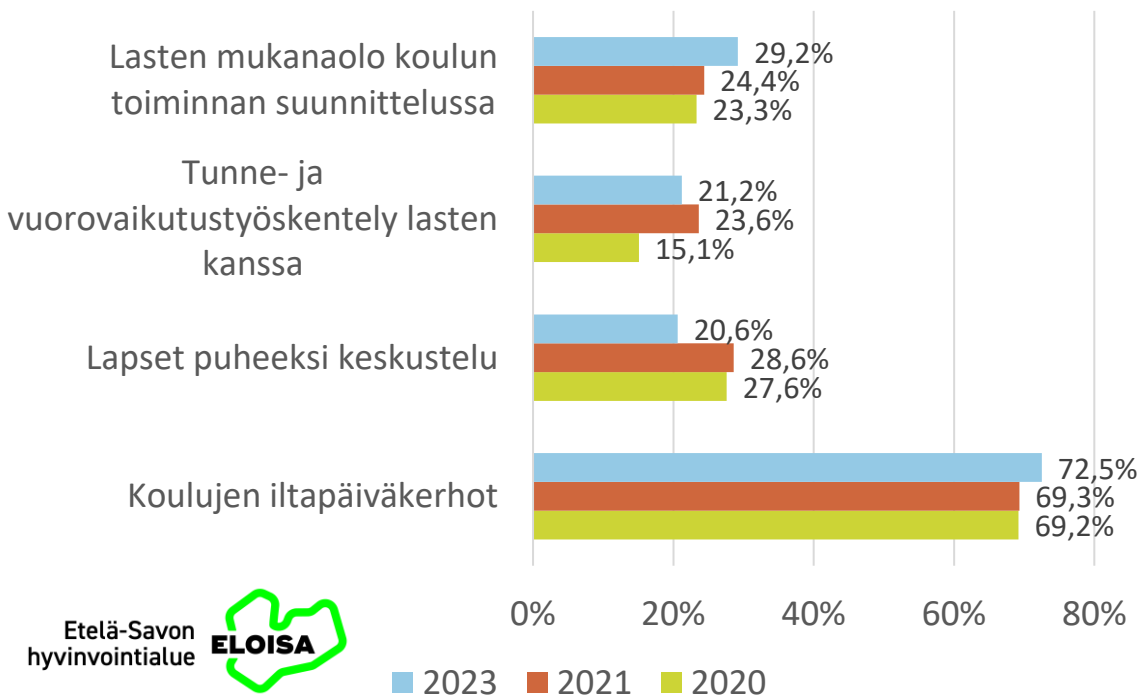
- Kyselyyn vastaajien lapsista 72% oli osallistunut koulujen iltapäiväkerhoihin
- Lähes 30% kyselyyn vastaajista ilmoitti, että heidän lapset ovat osallistuneet koulun toiminnan suunnitteluun
- Lapset puheeksi ja/tai tunne- ja vuorovaikutustyöskentelyyn kertoi osallistuneensa joka viides kyselyyn vastannut

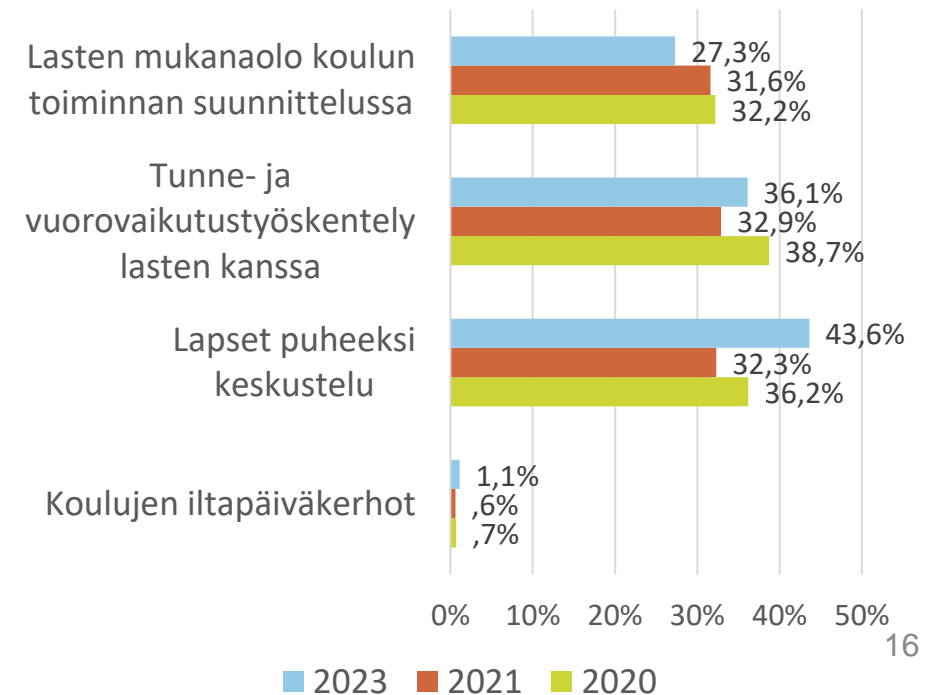
Vertailua aikaisempiin vuosiin. Kuinka tuttuja on seuraavat perusopetuksen toiminnot ja tukimuodot?

- Verrattuna aikaisempiin kyselyihin lasten osallistuminen koulun toiminnan suunnitteluun ja iltapäiväkerhoihin on ollut hienoisessa nousussa.
- Lapset puheeksi-keskusteluun osallistujia on ollut selkeästi vähemmän.
- Tunne- ja vuorovaikutustyöskentelyyn osallistuneita hieman vähemmän kuin edellisessä kyselyssä.

Olemme osallistuneet

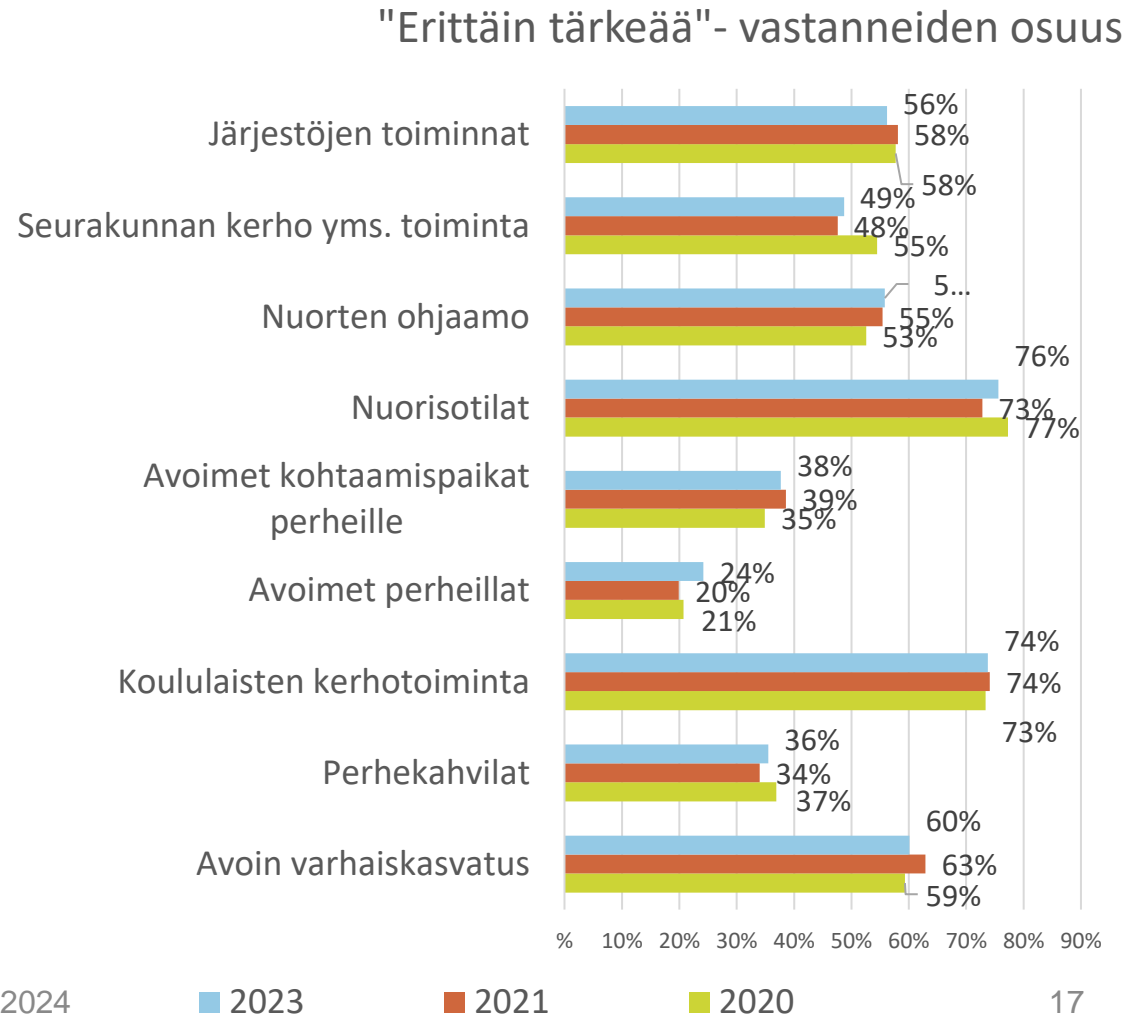
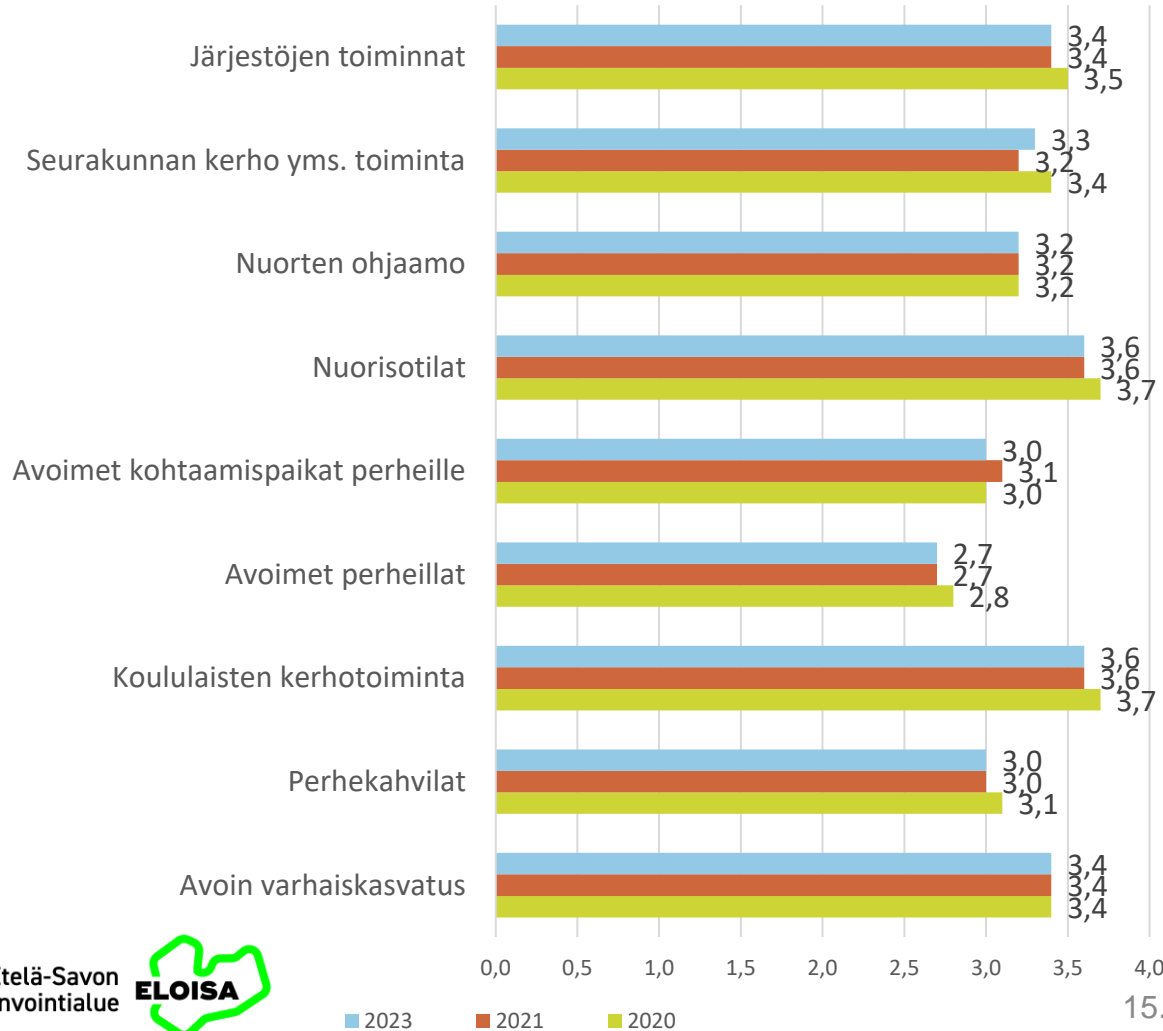

Emme ole kuulleetkaan

Arvioi seuraavia avoimen toiminnan muotoja ja niiden merkitystä perheiden hyvinvoinnin vahvistajina. (4=Erittäin tärkeää; 3=Melko tärkeää; 2=En osaa sanoa/en tiedä toiminnasta; 1= Ei merkitystä)

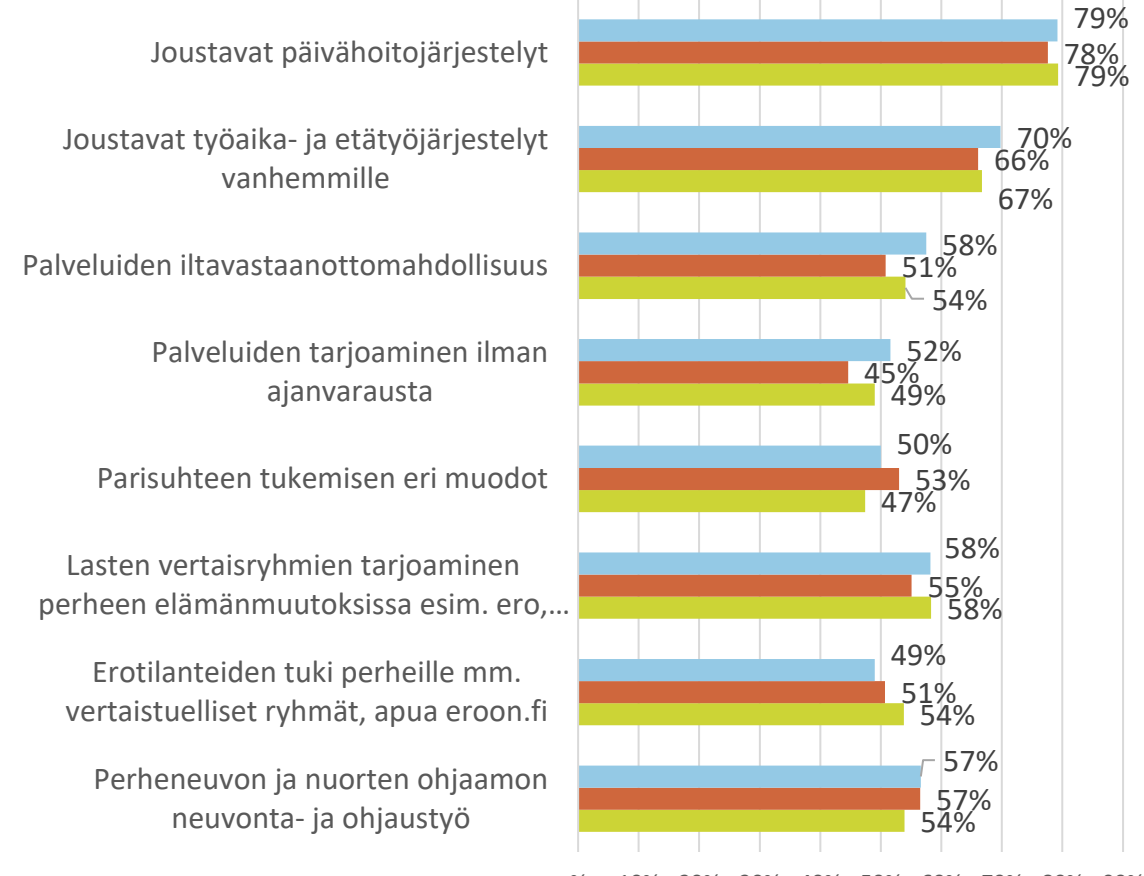
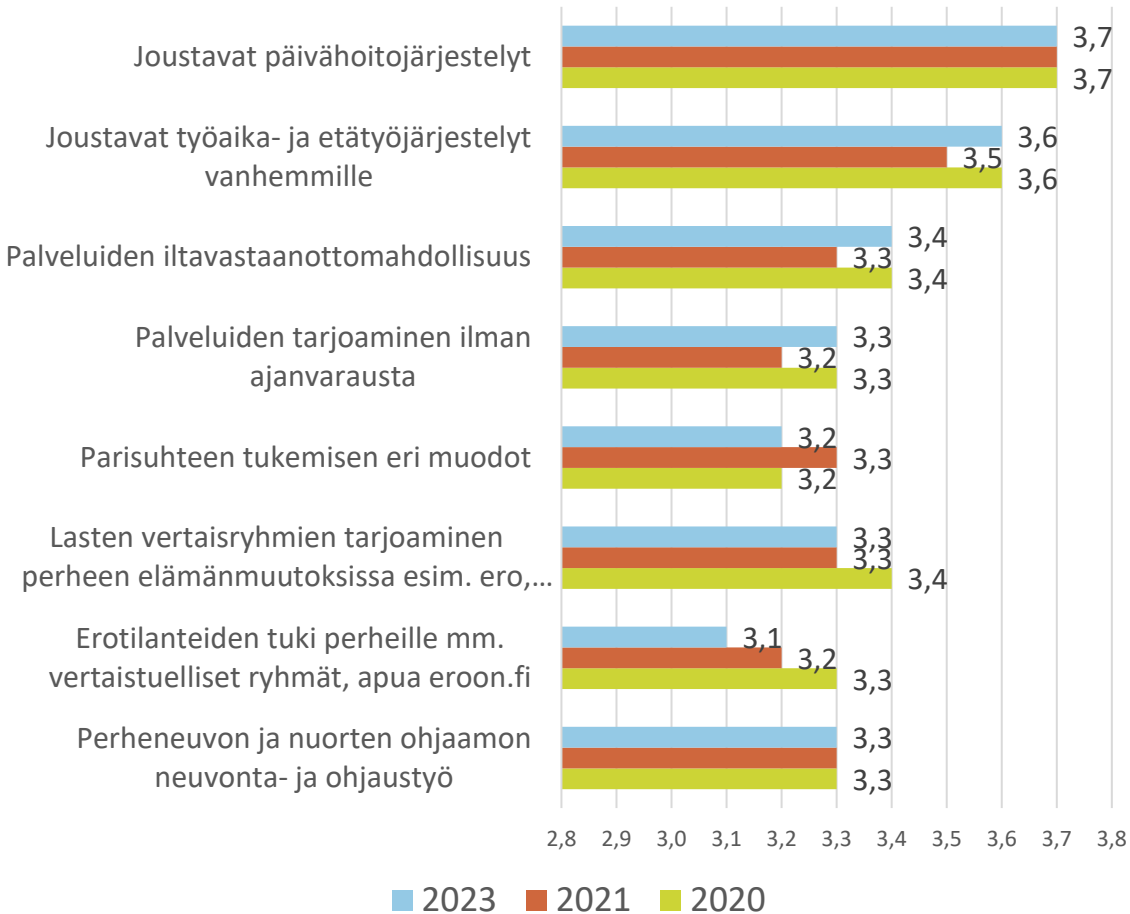
Nuorisotilat ja koululaisten kerhotoiminta ovat säilyttäneet asemansa tärkeimpinä lapsiperheiden hyvinvoinnin vahvistajina.

Arvioi seuraavia perhekeskustoiminnan varhaisen tuen muotoja ja niiden merkitystä perheiden hyvinvoinnin vahvistajina.

Joustavat päivähoitopalvelut arvioidaan erittäin tärkeäksi tuen muodoksi

Erittäin tärkeää

■ 2023 ■ 2021 ■ 2020

■ 2023 ■ 2021 ■ 2020

Millä asioilla tuettaisiin parhaiten perheiden arjen sujuvuutta merkittävässä elämäntilannemuutoksissa esim. ero, läheisen sairastuminen, muutto, lapsen koulun vaihtuminen?

Vertailua vuosien 2021 ja 2023 välillä.

Vuonna 2023 eniten mainintoja:

- Helppo yhteydenotto, aito kohtaaminen ja kuuleminen
- Apu kotiin (lastenhoito, kotiapu)
- Matalan kynnyksen keskusteluapu, ilman ajanvarausta, laaja aukiolo

	2021 N=582	2023 N=763
Avoimia palautteita kirjoittaneiden vastaajien määrä	N=253	n=283
Helppo yhteydenotto sekä aito kohtaaminen ja kuuleminen	25	69
Helppo ja joustava konkreettinen apu ja tuki kotiin (kotiapu, lastenhoito)	37	68
Matalan kynnyksen keskusteluapu ja tuki ilman ajanvarausta, laaja aukiolo	50	60
Helposti ja ilman jonoa saavutettavat palvelut	15	41
Yksilöllinen tuki	2	36
Tieto helposti, kootusti saatavilla	17	30
Perhetyö matalan kynnyksen palveluksi	5	29
Lapsen/nuoren huomioiminen ja oma tuki	8	23
Vertaistuki	18	21
Toimijoiden välinen sujuva yhteistyö ja yhdessä toimiminen	4	12
Perheen oma työntekijä, ei jatkuvaa vaihtelua	8	11
Tukihenkilö / -perhe	13	10
Tukea virka-ajan ulkopuolella	8	10
Joustavat päivähoitoajat	13	9
Joustavat päivähoitojärjestelyt	15	8
Hyvä palveluohjaus	7	6
Erotilanteiden tukea	2	6
Joustavat työajat	3	4
Taloudellinen tuki	3	4
Kyytiapu	2	2

Mitä perhekeskustoiminnan palveluita olette käyttäneet viimeisen puolen vuoden aikana tai tulette käyttämään lähiaikoina? Voit valita useita.

Listan alussa on kaikki yleisimmät palvelut

Muutoksia mm.

Äitiyspalveluiden käyttömäärissä selkeätä vaihtelua kyselyiden välillä, mutta mikä on Covid19 merkitys?

Lasten neuvolapalveluiden käytössä vuonna 2023 selkeä kasvu vuodesta 2020, mutta pieni vähennys verrattuna vuoteen 2021

Lasten erikoissairaanhoidon ja nuorisopsykiatrian käytössä kasvua

Perheohjaus/työn käytössä selkeätä vaihtelua kyselyiden välillä, mutta mikä on Covid19 merkitys?

	2020	2021	2023
Suun terveydenhuolto	70 %	67 %	70 %
Lasten neuvolapalvelut	46 %	62 %	60 %
Kouluterveydenhuolto	63 %	51 %	56 %
Varhaiskasvatus	39 %	54 %	53 %
Perusopetus	57 %	42 %	44 %
Lääkäripalvelut	34 %	36 %	34 %
Kelan palvelut (etuudet, kuntoutus jne.)	31 %	35 %	31 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut (kunta)	33 %	29 %	29 %
Esiopetus	16 %	26 %	21 %
Kuraattoripalvelut	13 %	13 %	16 %
Äitiysneuvolapalvelut	10 %	19 %	14 %
Lasten erikoissairaanhoidon palvelut (lastentaudit, lastenneurologia)	10 %	14 %	14 %
Puheterapia	6 %	10 %	10 %
Fysioterapia	6 %	7 %	10 %
Toisen asteen opetus	13 %	11 %	9 %
Psykologipalvelut	10 %	10 %	9 %
Toimintaterapia	7 %	8 %	8 %
Mannerheimin lastensuojeluliiton palvelut (MLL)			8 %
Lapsiperheiden sosiaalityö	7 %	6 %	8 %
Nuorisopalvelut (kunta)	9 %	7 %	7 %
Ehkäisy- ja seksuaaliterveysneuvonta	7 %	7 %	7 %
Lastensuojelu	6 %	5 %	6 %
Lastenpsykiatria	4 %	5 %	6 %
Perheohjaus/ perhetyö	7 %	11 %	6 %
Perheoikeudelliset palvelut (lastenvalvoja)	6 %	4 %	6 %
Kasvatus- ja perheneuvonta	5 %	6 %	4 %
Muu, mikä	3 %	4 %	4 %

Kerro esimerkki sellaisesta palvelusta, johon on helppo saada yhteyttä ja asiointi on joustavaa? Mikä siitä teki helppoa ja joustavaa?

Eniten mainintoja palvelusta, johon helppo saada yhteyttä ja asiointi joustavaa:

- Neuvola
- Luukku ja perheneuvo
- Koulun terveystalvelut
- Varhaiskasvatus

Näissä kasvua:

- Järjestöt
- Digilääkäri

Muutos huonompaa suuntaan:

- Perusterveydenhuollon palvelut

Palvelu	2020	2021	2023
	N=388	N=582	N=763
Neuvola	74	76	97
Lasten ja nuorten Luukku (36) ja perheneuvo (8)	-	23	44
Kouluterveydenhuolto (23), koulukuraattori (13) opiskeluhoito (3)	51	46	39
Varhaiskasvatus (28) ja perhepäivähoito (2)	20	20	30
Koulu (17), iltapäiväkerho (2) ja esiopetus (6)	27	15	25
Suunterveydenhuolto	14	10	14
Järjestöt Viola (8), MLL (4), Mimosa (1), järjestöt	1	5	14
Seurakunta perheasiain sovittelu (4), diakoniatyö, muu lapsiperhetoiminta	7	12	12
Digilääkäri	-	5	11
Huono kokemus palveluista yleisesti			8
Avoin kohtaamispaikka koppa (3), Hermannin (1), avoin päiväkotikoti (3)	-	-	7
Perheneuvola (4) ja perhepalvelukeskus Sln (3)	-	11	7
Lasten ja nuorten mielenterveysvastaanotto (5) ja lasten psykiatrian pkl (2)	-	-	7
Lapsiperheiden sosiaalityö (3) ja lastensuojelu (3)	-	5	6
Somaattinen erikoissairaanhoidon: lasten pkl (4) synnytys (1), siedätyshoito (1)	-	7	6
Nuorisotyö (1) ja ohjaamo (5)	6	6	6
Perhetyö	-	5	6
Kotipalvelu	-	4	5
Perusterveydenhuolto	10	18	4
Yksityiset sos.- ja terveystalvelut	1	6	4
Vammaispalvelut	-	-	3
Kunnan liikuntapalvelut	-	-	3
Päivystys			3
Lastenvalvoja			2
Kela	5	4	2
Työterveys	-	2	2
Yksittäiset maininnat 2023: omaolo, seksuaalineuvonta, mielen, lastenlääkäri, puheterapia			

Yhteenvetoa avoimista vastauksista:

- Neuvolassa on käytössä edelleen monipuolisin yhteydenottomahdollisuus ja joustavuus toiminnassa. Neuvolan kautta toimi hyvin myös palveluohjaus muihin palveluihin. Neuvolan toimintatapa kyselyn ehdoton ykkönen ja saa erityisen paljon mainintoja.
- ”Yhden luukun periaatteella” toimivat puhelinpalvelut luukku ja perheneuvo nousevat esiin lapsiperheille helppona ja sujuvana tapana saada asioita eteenpäin yhdellä soitolla. Niissä korostui, että työntekijä selvittää asian ja kuuntelee. Asia ratkeaa nopeasti tai saa ajanvarauksen oikeaan palveluun.
- Kouluympäristössä toimiva kouluterveydenhuolto ja kuraattoripalvelut näyttäytyvät perheille tärkeinä ja kaikki koulun toimijat tavoitetaan Wilman kautta helposti. Koulukuraattoreiden osalta oltiin tyytyväisiä, että voi ottaa suoraan puhelimitse yhteyttä ja tapaaminen järjestyi nopeasti. Varhaiskasvatuksessa nousi päivittäinen kohtaaminen tärkeämmäksi kuin viestintä.
- Suun terveydenhuollossa korostui ajanvarauksen helppous ja palvelun joustavuus esim. helppo vaihtaa aikoja. Lisäksi osaava lasten kohtaaminen nousi esille.
- Järjestöjen ja seurakunnan toiminnassa korostui monipuolisuus ja osallistumisen sekä tapaamisen järjestämisen helppous. Lisäksi niiden toiminnassa mainittiin aitoa kohtaamista ja sen tärkeyttä.
- Digitaaliset palvelut chat ja sähköinen ajanvaraus ovat tulleet vahvasti lapsiperhepalveluihin. Digilääkärin helppoutta ottaa yhteyttä ilman jonoa nostettiin paljon esiin. Se näkyy tuloksissa myös perusterveydenhuollon lähitapaamisten ja päivystysavun yhteydenottojen vähenemisenä.
- Avoimen kohtaamispaikan toiminnassa nousee esille eri toimijoiden luonteva yhteistoiminta lapsiperheiden omassa avoimessa paikassa.
- Lasten ja nuorten mielenterveysvastaanotto nousi positiivisesti esiin uutena toimijana. Sinne yhteydenotto koettiin helppona ja apua sai hyvin.

Miten lasten, nuorten ja perheiden palveluita tulisi erityisesti parantaa? Osa 1/5

Palveluiden saavutettavuuden parantaminen

	2020	2021	2023
	N=388	N=582	N=763
Avoimia vastauksia	N=170	n=278	n=339
Palveluiden saavutettavuuden parantaminen yhteensä (% kaikista kyselyyn vastanneista)	62 (16 %)	93 (16 %)	157 (21 %)
Yhteen paikkaan koottua tietoa ja monikanavaisesti tuotettuna, tietoa lisää, markkinointia	17	26	33
Lähipalveluiden saatavuus ja säilyminen omassa kunnassa tai taajamassa koulut, neuvola, kouluterveydenhuolto, nuorisopalvelut, erityispalveluiden jalkautuminen.	-	-	26
Helposti saavutettavat, nopeammat ja joustavammat palvelut	13	15	15
Yhteydenoton ja ajanvarauksen kehittäminen (ei saa aikoja yht. 6 kouluth. lasten- ja nuorten psykiatria, neuvola, lasten mt-palvelut, työntekijää ei tavoita (2), soittoajan laajentaminen (1) tai digiasioinnin lisääminen (5), kiireajat (1)	6	6	15
Jonojen poistaminen	-	-	14
Yleiset maininnat palveluiden saavutettavuuden parantamisesta	6	19	13
Palveluiden jalkautumista lasten, nuorten ja perheiden arkeen /koulu, kunta, koti esim. neuvola	10	12	12
Yksittäistä palvelua tai tukea ei ole saatavilla tai sitä ei saa enää mm. neuvola (R-salmi, Enonkoski), nuorisopalvelu, koulut, perheneuvon ja luukun joku toimintamuoto, parisuhteen tuki)	-	-	10
Enemmän ilta- ja viikonloppuaikoja palveluihin työssäkäyville, myös loma-aikoina	10	6	9
Lastenlääkärin palvelun saaminen, yksityinen + neuvola	-	5	7
Takaisinsoiton toimiminen ajallaan ja soittopyyntöjen mahdollisuus mihin aikaan vaan	-	4	3

Miten lasten, nuorten ja perheiden palveluita tulisi erityisesti parantaa? Osa 2/5

Varhaisen tuen työmuotojen tarjoaminen ja kehittäminen

	2020	2021	2023
	N=388	N=582	N=763
Avoimia vastauksia	N=170	n=278	n=339
Varhaisen tuen työmuotojen tarjoaminen ja kehittäminen yhteensä (% kaikista kyselyyn vastanneista)	13 (3 %)	58 (9 %)	118 (15 %)
Nuorille kohdennettua apua ja tukea, koottuna yhteen paikkaan (ohjaamo), nuorisotiloja ja muutakin, tapahtumia uusia toiminnan muotoja	-	8	21
Kohtaamispaikkoja perheille /perhekerhoja, avoimen toiminnan monipuolistaminen, iltatoimintaa lisää, perheillat	-	5	16
Tukea ja konkreettista apua kotiin ja arkeen helposti elämän erityistilanteissa ennen ongelmia esim. sairastuminen, lapsen syntymä, vanhemmuuden ja parisuhteen tuki, yksinhuoltajuus (kotipalvelu, hoitoapu, keskustelutuki)	4	13	16
Ehkäisevää ja hoitavaa mielenterveyspalveluja saataville lapsille ja nuorille sekä niistä puhuminen	-	6	12
Nepsy lasten ja perheiden-toiminnan saatavuuden, palveluiden kehittäminen ja koko perheen tuki	4	3	10
Muut arjen tukimuodot; taloudellinen tuki esim. hoitovapaa, , kyyditys, joukkoliikenteen toimivuus	-	4	8
Vertaisryhmiä ja vertaistoimintaa/kokemusasiantuntijoita lisää	-	5	7
Ennaltaehkäisevään työhön panostaminen	5	5	6

Miten lasten, nuorten ja perheiden palveluita tulisi erityisesti parantaa? Osa 3/5

Palvelun laatua kehittämällä yhteensä

	2020	2021	2023
	N=388	N=582	N=763
Avoimia vastauksia	N=170	n=278	n=339
Palvelun laatua kehittämällä yhteensä (% kaikista kyselyyn vastanneista)	14 (4 %)	40 (7 %)	101 (13 %)
Palveluita tarvitaan enemmän puheterapia (9), koulupsykologi (4), toimintaterapia (3), toimintaterapeutti (3), kuraattori (3). palveluohjaaja (2) + muut yksittäin mainitut	-	-	27
Toimijoiden yhteistyön ja ymmärryksen lisääminen ja kehittäminen (yhdestä paikasta, ei pompottelua (8), nopea apu (4), sisällön ja osaamisen kehittäminen (8), järjestöyhteistyö (3)	1	1	23
Suora yhteydenotto työntekijälle/ palveluun ja sama työntekijä	3	12	11
Kuntien palveluiden kehittäminen: varhaiskasvatus hoitoajat ja niiden varaaminen (5), avoin vk, ryhmäkoot. Perusopetus tuen järjestelyt (2), kouluruokailu, kouluavustajien riittävyys	4	7	11
Enemmän resursseja käytännön työhön ja kehittämiseen	3	3	7
Perheen tilanteen huomiointi ja tarpeiden kuuntelu	-	-	7
Työntekijöiden osaamisen ”erikoistumista koko perheen tilanteeseen ja sen erityiskysymyksiin” ja työstä kiinnostuneisuuden lisääminen	-	-	5
Ei ainakaan vähentää mitään, turvaamalla palvelut eikä vähentää. Sekä kunnan että hyvinvointialueen palvelut.	3	3	5
Yleiset maininnat		14	5

Miten lasten, nuorten ja perheiden palveluita tulisi erityisesti parantaa? Osa 4/5

Vapaa-ajan ja harrastustoiminnan kehittäminen

	2020	2021	2023
	N=388	N=582	N=763
Avoimia vastauksia	N=170	n=278	n=339
Vapaa-ajan ja harrastustoiminnan kehittäminen (% kaikista kyselyyn vastanneista)	15 (4 %)	20 (3 %)	45 (6 %)
Lisää harrastustoimintaa ja -kokeiluja, vapaa-ajanviettopaikkoja lapsille ja nuorille (eri-ikäisille, monipuolisemmin, uudella tavalla, eri aikoina, ilmaisia tai kohtuuhintaisia)	15	12	22
Toimintojen ja palveluiden maksuttomuus, kohtuuhintaisuus ja riittävä läheisyys, ettei välimatkat tule esteeksi	-	-	12
Enemmän toimintaa ja tapahtumia koko perheelle	-	3	7
Lisää harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteyteen (aamu- ja iltapäiväkerhot + muu harrastetoiminta)	-	5	4

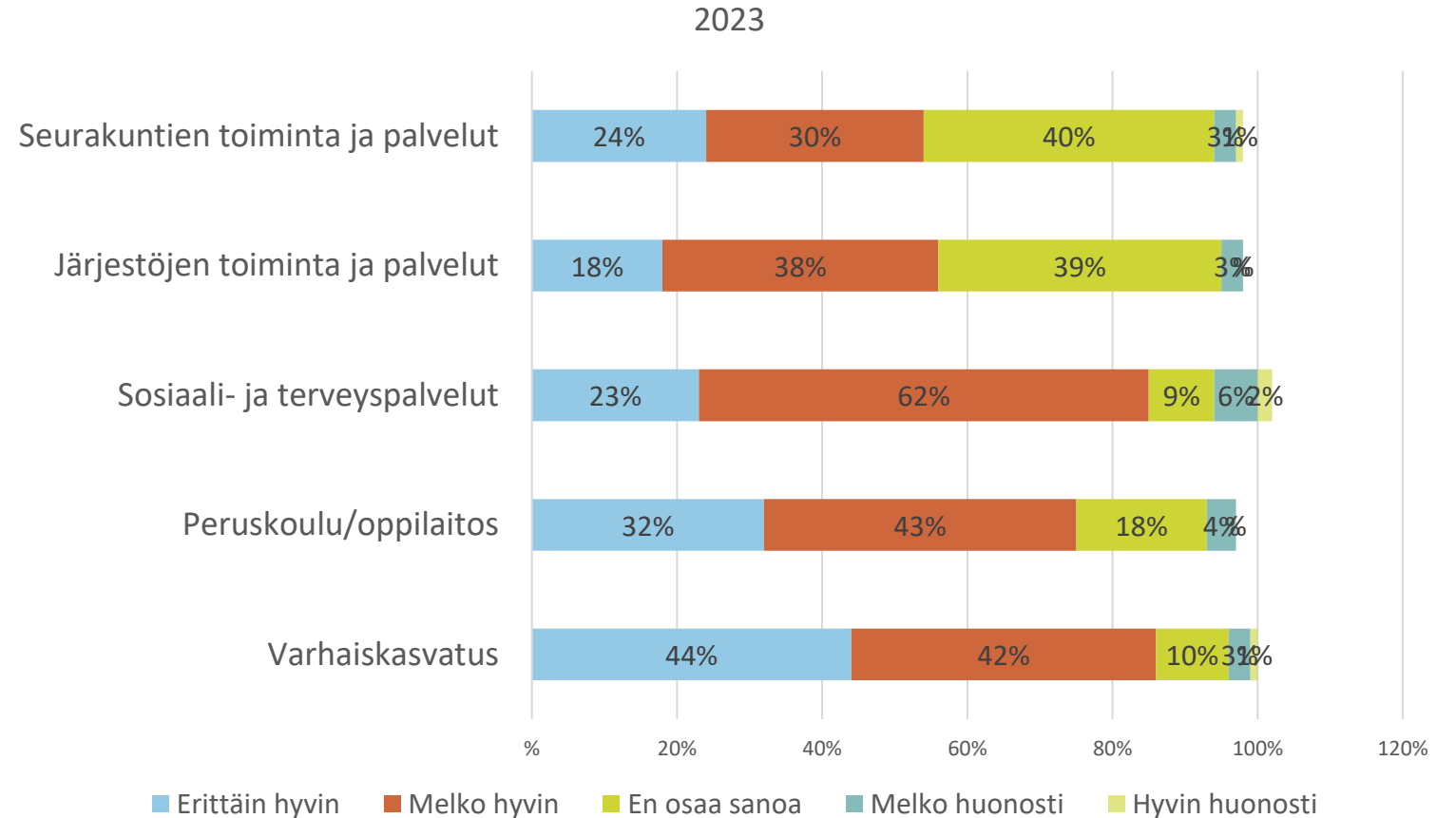
Miten lasten, nuorten ja perheiden palveluita tulisi erityisesti parantaa? Osa 5/5

Aito kohtaaminen ja osallisuus

	2020	2021	2023
	N=388	N=582	N=763
Avoimia vastauksia	N=170	n=278	n=339
Aito kohtaaminen ja osallisuus (% kaikista kyselyyn vastanneista)	6 (2 %)	17 (3 %)	25 (3 %)
Enemmän lasten ja nuorten mielipiteiden kuulemista ja kohtaamista sekä ottamalla mukaan toiminnan suunnitteluun	-	4	9
Perheystävällistä toimintaa tuomalla palvelut tutuksi, mainostamalla niitä, arvostamalla perheitä ja ottamalla heidät mukaan suunnitteluun	-	-	9
Helppo lähestyä, ihmisläheisempää kohtaamista ja kuuntelua	6	13	7

Arvioi, kuinka hyvin tarpeenne ovat tulleet kuulluksi ja olette tulleet aidosti kohdatuksi seuraavissa palveluissa

- Kyselyyn vastaajista 44% koki tulleen erittäin hyvin kuulluksi varhaiskasvatuksessa
- Peruskoulussa luku oli 32%
- Seurakuntien toiminnassa 24%
- Sote-palveluissa 23%
- Järjestöissä 18%

Esimerkkejä hyvästä kohtaamisesta

- Vastauksissa nousee esille monia työntekijöitä, jotka pysähtyvät perheen tilanteen äärelle, ovat aidosti kohtaavia ja ymmärtäviä.
- Tärkeät elementit ovat: aikaa kuulla ja pysähtyä, kiireetön kohtaaminen. Hyvä kohtaaminen syntyy hyvin henkilökohtaisesta kokemuksesta.
- Yleisesti kohtaaminen onnistuu parhaiten toiminnoissa, joissa perhettä tavataan useita kertoja arjen keskellä (varhaiskasvatus, seurakunta ja neuvola, koulu osittain).
- Onnistuneen kohtaamisen synnyttää myös toimiva yhteistyö toimijoiden kesken esim. palveluohjaus tai kun perheen tilanteeseen liittyvät ammattilaiset tapaavat perheen yhtäaikaisesti ja tehdään yhteinen suunnitelma.
- Erityismaininta seurakunnan tekemästä kohtaamistyöstä tässä kohtaa. Seurakunnan toiminnassa korostuu ehdottomasti sen monipuolisuus ja arkea helpottava ja ilostuttava apu sekä kiireetön ja aito kohtaaminen. Seurakunnan maininnoissa nousi erityisesti esiin lapsen kohtaaminen omana persoonanaan. Monet toiminnot helpottavat arkea. Apua saa myös parisuhteen haasteisiin perheasiain neuvottelukeskuksesta.
- Hyvässä kohtaamisessa on kasvanut niiden mainintojen määrä, joissa toimijat ovat toimineet yhdessä, joko niin että palveluohjaus on toiminut tai avoimen kohtaamispaikan työssä näkyen toimijat jalkautuu ja tuki saadaan ns. ”yhden luukun kautta”.

Palvelu 2023	2020 n=152	2021 n=268	2023 n=280
Varhaiskasvatus ja päivähoito, esiopetus* (11) ja varhaiskasvatuksen perhetyö (1)	46	57	78
Seurakunta kerhot ja muu toiminta (42) , diakoniatyö (2) perheasiain neuvottelu (2)	13	37	46
Neuvola ja imetys- ja uniohjaaja (1)	31	32	31
Koulu opettajat (19), erityisopettaja (4), iltapäivätoiminta (1) kamu-projekti (1)	16	30	25
Avoin kohtaamispaikka yhteensä (15), joista nimettynä: koppa 4, tikantanssi 4, hermanni 1, Kisala 1, MLL perhekahvila + muu toiminta (4), avoin varhaiskasvatus (3)	2	16	21
Oppilashuolto: kouluterveydenhuolto (10), kuraattori (3), koulupsykologi (1)	16	21	14
Perhetyö (7) ja perheohjaus (2)	-	19	9
Lasten somaattinen erikoissairaanhoido (8), muu erikoissairaanhoido (1)	-	13	9

Mitä muuta haluaisit sanoa mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa?

Vastauksia	2020 N=61*	2021 n=90	2023 N=178
Kehittämisehdotuksia yhteensä		26	123
Lähipalveluiden säilyminen pikkukunnissa/taajamissa			23
Vaikuttamismahdollisuuksia, kuulemista ja mukaan ottamista lisää			20
Tiedottamisen kehittäminen			19
Enemmän varhaista tukea ja toiminnan ja tuen muotoja			14
Lisää harrastusmahdollisuuksia ja tapahtumia			13
Varhaiskasvatuksen kehittäminen ja ongelmat toiminnassa			12
Palveluiden laajentaminen ja parantaminen			9
Panostaminen lapsiperheisiin			8
Iltta-aikoja ja iltatoimintaa			5

Mitä muuta haluaisit sanoa mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa?

Vastauksia	2020 N=61*	2021 n=90	2023 N=178
Negatiivinen palaute yhteensä		14	44
Palvelun toimimattomuus ja saavuttamattomuus			23
Koulujen lakkauttaminen ja perusopetuksessa tarjottavan tuen haasteet			16
Nepsy-perheet jäävät ilman tukea			5
Positiivinen palaute yhteensä		10	10
Muut		31	15
Oma aktiivisuus ratkaisee		6	9
En osaa sanoa		6	5
Kyselyt vaikuttamismahdollisuutena		6	1
Korona on vaikuttanut osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin		6	-
Internet ja somekanavat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuutena		4	-
Haluaisin osallistua ja vaikuttaa enemmän		3	-

Lisätietoja:

Kaikki asiat:

Hanna Kokkonen hanna.kokkonen@etelasavonha.fi

Määrälliset kysymykset + muu vaihtoehto:

Virpi Kuvaja-Köllner virpi.kuvaja-kollner@etelasavonha.fi

Avoimet tekstivastaukset:

Katja Kasper katja.kasper@violary.fi